

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 36

Fylke: Sørøstlandet

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Voss

Emne: Helsing, fæstet og åspud

Bygdelag: Bordsalen

Oppskr. av: Ole Rognesbakke

Gard: Skinn

(adresse): Rypnes

G.nr. 202 Br.nr. 4

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

Eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. "Ja" - ein eller fleire nikk med hov.
- "Kui" - ristu på hovudet.
2. Det var vanleg at ein helste på alle ein møtte anten ein kjende dei eller ikkje. I det siste har det nok brige seg noko. Folk har vurdert seg av med å helste på ikkje dei da dei kanskje har vorte møtte med ein fin av dei framande. Men ein er det vanleg at alle bygdefolk helstar når dei møtest.
3. Dei yngste skulle helste først anten det var kar eller kvinne.
4. Det eg kane brige var det vanlege for alle: Gø-morm - gūdag eller gūdajen. - gokvold - gokvolden. Elles brige eg såvidt iunskide hov- eller folk helste: (Sigue møtet.)
5. Når ein møtte prestar eller skrivarar, -aja- for det muste, brukjer eg - lensmannen, tok ein av seg hessar eller hiva. Elles var ikkje det vanleg.
6. Kan ikkje brige nokon har helste slik.
7. Var ein helstekladd og stogga med ein annan, var det vanleg med hand helsting.

11

8. Elles handhelste ein mår ein kom
i gjestebod og høglidelige arend.

Ein handhelste også på boma, gjerne med
nokre ekstra ord til dei mår ein kom på vige.

9. Det var ikkje vanleg. Ein tok det for stort
og at vertkomaude som gjorde det, ville gjera
seg til, vera storkar og likna på jussen eller
andre stafolk som gjorde slik.

10. Kan ikkje hugsa det, nemn har høyt om det.

11. Du stod stille til likefylgjet var far framom.
Kom du brüfylgje, stelte du seg gjerne på
ein stad der du såg vel, ein kring ell. like,
og stod du til „brüdråa“ var far framom.

12. Kan ikkje hugsa om det.

13. Godmorn eller „morn“ til 8-9 etter årstida.

„Goddag“ 8-9 til 17-18. Sidan „Gokveld.“

„Farvel“ ut etter dagen, og „god natt“ etter
kl. 17-18.

14. Ein såg det for som usæmleg a' helia
„godmorn“ når det lød fram mot midday
t. d.

15. Bestemor kunne svare om nokon
t. d. kom og helia „godmorn“ kl. 10: „Godmorn-
midt på dagen.“ Einso først det folk
som demonstrativt svarar „Farvel“ når
det vert helia „morn“ eller „mårn“
til avskil

16. „horn“ eller „mårn“ var i det siste
avtøyst mykje godt alle gode gamle herringar.
Ein høyrer også berre „hui“ eller „hallo!“
millom ungdommen. Men eldre folk held
umso stort rett på det gamle.

17. „Sigue arbeidet“, „sigue maten“, „sigue
skudet“, „sigue laget“, „sigue korda“ er
umso i bruk millom eldre folk.

III

18. Soar på „sige“ hilsinger. „Takk.“ „Takk,
og velkommen til.“ Om et arbeid som man
ikke har stor tur på soarer sin skindom
(hinnoverhitt mint): Eg vit ikke skikkeleg
om det er sigraende. Utan skal du ha takk.

19. Ein tok oppatt hilsinga inne med
„goddag i stovne (dot) eller „Goddag i huset.“

20. Ei spoi: „Var det råd a' for nokre ord
med deg

21. I gamal tid var det nok guse. Det
var nok så mange ^{i gamal tid} rekka som tilgjerdla.
No er det vanleg.

22. „Kom inn!“ Du som kom, måtte
23. halsa og verta stående ved døra til han
vart bedin plass.

24. Det eg har høyrta, var det vist ikke
vanleg inn skulle ta så hiva, eller
hødder for inn sette seg. Men både
mor mi og bestemor f. 1847 var nøye
med at me skulle ta så hiva med som
me kom inn. Du utna det for vidare
og isærleg nær nokre kom inn og sette seg
med hiva på. Men det kunde at folk
gjorde det.

25. „Du må finne deg inn sss!“ - „Du må
sitja deg ned på!“ - Du som kom,
måtte helst vera blyg eller ^{usko} tråbeden og
svare: „Eg er no ikke vansoten“, eller:

7000
Eg tung ikke sitja. Eg har ikke så langt
erende. „Eg skal straks gå att“ ell. liku.

26. Ein fann gjerne inn bette stol til
framande

27. „Er det framand folk ute og fer?“
Var det ikke, spurde inn: „Hvar er du
(de) ifra?“ (Irl bygdefolk trykte inn du)

IV
4

28. Ein bad kjønningar finna og sitjast
(suss). For frammande sette ein fram skel
eller krakk. Ein turka gjere os stum
for frammande.

29. Ein gjekk út og sa: "So får de vera
velkomne."

30. Eg kann ikkje lúnga noko fast anna en
vaulige helsingar.

31. a. "Dú má' leva så vel, og så má'
dú vera velkomne aft!" - "Dú má' stu'
deg godt, no dá." "Dú má' fara så vel no dá."

b. Ein tokka for det ein har hest i log.
"Dú má' fara vel. Gud hjelpe oss á mótast
aft."

32. Nei, det villt vort skua for i skam.

33-34-35-36-37. Ein brúka ~~stikke~~ á kyssta
-sá folk sag det i minnesto.

38. I. d. "Kann du gjere moster ein suss?"

Gá eg vaks opp, var det ikkje brúka.

39. ja, det var vaulig lik med småbom:
Ein kalla det "á byta nos."

40. Selst foreldra, men andre kinnu
og gjerd det.

41. Me hadde ein káimann på garden
Sann var hi til á ta nasen min (ta nosa)
dú eg var liten. Sann tok nasen mellom
frike- og langfingeren, sette "bimluringu"
mellom dú to fingrum, synte hon fram
og kasta så nasen langt bort. Nái eg
sá tok hi á gráta for nasen min, tok
hon fram aft á lúfta, og sette den
på aft.

42. Far og mor villt ha "god kjøke"
Me ha kjøken inn á dera. So er
det brúka at andre vakur og får "god kjøke"

V

44. Til lukka med degur. (årsmøtadagen, brudlaupsdagen, konfirm. d., døpsdagen o. o. b.). Til lukka med handelen (gard, hest, kvi o. a.) (Guturidur er og ucto engla)

45. God jól, "gladileg jól", "sigur jóla", "godt år", "sigur ári" ved barnafódsel, kvi loving og brudlaup gusku ein þellitke.

46. Eg har must minur um at det var sagt svart líti. Ein gav handa til eit handbrykk. Gat var oftast det heile. Ved motgang hunde det nok oftr ein lova hjelp. Men faste veudingar var det íkkj, det er higgjar.

47. Ein tokka oftast ávanda.

48. Oftast var og var det heller íkkj tokka þá vegur av den solidum. Men det hunde ein og annan gjer det ved bordet íttu grefurda.

49. Summa íttu vedkomanda.

50. Seier, þá "til alle bygdefolk, helst også til andre.

51. Har vást aldri vore i brik her.